

Έξυπνες στρατηγικές για τη μετάβαση στις περιφέρειες υψηλής έντασης άνθρακα

Αρ. Έργου : 836819

***Οδηγός για τα διαθέσιμα ευρωπαϊκά
κονδύλια και προγράμματα για
ενεργειακά έργα χαμηλών εκπομπών
άνθρακα στις περιφέρειες υψηλής
έντασης άνθρακα***

ΠΕ 4 – Δράση 4.1 / D 4.1

Απρίλιος 2020

Βασικός συγγραφέας: Greg Arrowsmith, EUREC (Χρηματοδότηση σε Ευρωπαϊκό επίπεδο)

Συντελεστές: Δρ. Χαράλαμπος Μαλαματένιος, ΚΑΠΕ (Ελλάδα)

Επιμέλεια έκδοσης: Greg Arrowsmith, EUREC

Αναθεώρηση: Rita Mergner, WIP Renewable Energies
Rainer Janssen, WIP Renewable Energies

Στοιχεία επαφής: ΚΑΠΕ
Γεωργία Βεζυργιάννη
gvezir@cres.gr
+30 2106603267
19^ο χλμ. Λ. Μαραθώνος, 19009 Πικέρμι
www.cres.gr

Αυτό το έργο χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα Έρευνας και Καινοτομίας Horizon 2020 της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πλαίσιο της συμφωνίας επιχορήγησης Αρ. 836819. Η αποκλειστική ευθύνη για το περιεχόμενο αυτής της έκθεσης βαρύνει τους συγγραφείς. Δεν αντικατοπτρίζει απαραίτητα τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ούτε το INEA ούτε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή φέρουν ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση που μπορεί να γίνει των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτό.

Ιστοσελίδα TRACER: www.tracer-h2020.eu

Περιεχόμενα

1. Χρηματοδοτήσεις της ΕΕ για την περιφέρεια άνθρακα της Δυτικής Μακεδονίας	4
1.1 Διαχείριση κονδυλίων σε εθνικό επίπεδο – Εθνικά / Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα	4
1.2 Διαχείριση κονδυλίων σε περιφερειακό επίπεδο - Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Μακεδονίας	4
1.3 Επιλέξιμοι φορείς για χρηματοδότηση	4
1.4 Διαφοροποιημένοι κανόνες στις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων	4
1.5 Μορφές χρηματοδότησης	4
1.6 Υπολειπόμενος προϋπολογισμός	4
1.7 Τεχνολογικό ρίσκο (εάν υπάρχει)	5
1.8 Ανταγωνισμός για χρηματοδότηση	5
1.9 Διάρκεια ενός έργου	5
2. Χρηματοδότηση που προέρχεται εκτός Ελλάδας	5
2.1 Horizon Europe	5
2.2 Επιχορηγήσεις του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (www.eeagrants.org)	5
2.3 Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων	6
3. Μελλοντικές πηγές χρηματοδότησης	6
3.1 Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης – Νέο ταμείο για την ενεργειακή μετάβαση των λιγνιτικών περιοχών	6
4. Περισσότερες πληροφορίες	7

Περιφέρειες υψηλής έντασης άνθρακα στην Ελλάδα – ένας συνοπτικός οδηγός για τις πηγές δημόσιας χρηματοδότησης για έργα που δεν περιλαμβάνουν τον άνθρακα

1. Χρηματοδοτήσεις της ΕΕ για την περιφέρεια άνθρακα της Δυτικής Μακεδονίας

1.1 Διαχείριση κονδυλίων σε εθνικό επίπεδο – Εθνικά / Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

1. [Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη](#)
2. [Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα](#)
3. [Τεχνική Βοήθεια](#)
4. [Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση](#)
5. [Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία](#)
6. [Αγροτική Ανάπτυξη](#)
7. [Θάλασσα & Αλιεία](#)

1.2 Διαχείριση κονδυλίων σε περιφερειακό επίπεδο - Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Μακεδονίας

Οι αιτήσεις για χρηματοδότηση υποβάλλονται κατόπιν ανοιχτών προσκλήσεων για υποβολή προτάσεων. Ο ιστότοπος της Διαχειριστικής Αρχής (ΕΥΔΕΠ Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας) <http://www.pepdym.gr/> συγκεντρώνει τις προσκλήσεις αυτές και περιλαμβάνει συνδέσμους σε οδηγούς καθώς και στο ηλεκτρονικό σύστημα υποβολής των προτάσεων.

1.3 Επιλέξιμοι φορείς για χρηματοδότηση

- Η ίδια η περιφέρεια
- Δήμοι
- Λοιποί δημόσιοι ή ιδιωτικοί φορείς
- ΜΜΕ
- Ιδιώτες

Είναι δυνατόν να υποβληθεί από κοινού από ένα συνδυασμό διαφορετικών οντοτήτων αίτηση χορήγησης επιδότησης ή άλλης μορφής ενίσχυσης, αλλά αυτό δεν συνέβη ποτέ.

1.4 Διαφοροποιημένοι κανόνες στις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων

Μια πρόσκληση υποβολής προτάσεων για δημόσια έργα αξιολογείται βάσει διαφορετικών κριτηρίων σε σχέση με μια πρόσκληση που (για παράδειγμα) επενδύει σε ΜΜΕ.

1.5 Μορφές χρηματοδότησης

Η περιφέρεια προσφέρει επιχορηγήσεις για έργα συνολικού μεγέθους μεταξύ 0,1 και 70 εκατ. Ευρώ.

1.6 Υπολειπόμενος προϋπολογισμός

Ο προϋπολογισμός για ορισμένα από τα **εθνικά Επιχειρησιακά Προγράμματα** έχει ήδη δεσμευτεί πλήρως, πράγμα που μπορεί να φανεί εάν κάποιος επισκεφθεί τις ιστοσελίδες των Προγραμμάτων 1 και 5 της παραπάνω λίστας.

Όσον αφορά στο **Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Μακεδονίας**, περίπου το 30% του προϋπολογισμού δεν έχει ακόμη δεσμευτεί (100 εκατ. Ευρώ). Λαμβάνοντας υπόψη ότι ένα τυπικό έργο διαρκεί περίπου δύο χρόνια, αυτό σημαίνει ότι απομένουν 2 έτη για τη δέσμευση του υπολειπόμενου προϋπολογισμού, το οποίο αντιστοιχεί στο 25% περίπου μίας περιόδου 8 ετών από την 1η Ιανουαρίου 2014 έως την 31η Δεκεμβρίου 2021. Ως εκ

τούτου, θα πρέπει να επιταχυνθεί κάπως ο ρυθμός με τον οποίο γίνεται η δέσμευση των χρημάτων.

1.7 Τεχνολογικό ρίσκο (εάν υπάρχει)

Τα έργα που χρηματοδοτούνται από το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Μακεδονίας θα πρέπει να λειτουργούν όπως προβλέπεται μετά το τέλος της κατασκευής τους.

1.8 Ανταγωνισμός για χρηματοδότηση

Οι προτάσεις που υποβάλλονται κατόπιν πρόσκλησης συγκρίνονται μεταξύ τους και επιλέγονται οι καλύτερες για χρηματοδότηση.

1.9 Διάρκεια ενός έργου

Η διάρκεια των έργων είναι από 1 έως 5 έτη. Όσον αφορά στα έργα που έχουν ως στόχο τις νέες κατασκευές, η χρηματοδότηση διακόπτεται όταν σταματούν οι οικοδομικές εργασίες.

2. Χρηματοδότηση που προέρχεται εκτός Ελλάδας

2.1 Horizon Europe

Το Πρόγραμμα Horizon Europe (Ορίζοντας Ευρώπη) είναι ο διάδοχος του προγράμματος Horizon 2020 (Ορίζοντας 2020), το οποίο υλοποιείται την περίοδο 2014-2020. Όπως και στην περίπτωση του Ορίζοντα 2020, το πρόγραμμα «Ορίζοντας Ευρώπη» παρέχει επιχορηγήσεις για έρευνα και επίδειξη των τεχνολογιών.

Τα έργα που εντάσσονται σε αυτό είναι τυπικά της τάξης των 1 - 20 εκατ. Ευρώ. Το μεγαλύτερο μέρος των χρημάτων που διατίθενται για τεχνολογίες καθαρής ενέργειας παρέχονται από ένα τμήμα του προγράμματος που είναι γνωστό ως [Κοινωνική Πρόκληση "Ασφαλής, Καθαρή και Αποδοτική Ενέργεια"](#), στο πλαίσιο του οποίου τα έργα πρέπει να αναλαμβάνονται συλλογικά, δηλ. από τουλάχιστον "τρεις ανεξάρτητες νομικές οντότητες, καθεμιά από τις οποίες να εδρεύει σε διαφορετικό Κράτος Μέλος ή συνδεδεμένη χώρα και με μία τουλάχιστον εξ' αυτών να εδρεύει σε ένα Κράτος Μέλος".

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα δημοσιεύσει "Προγράμματα Εργασίας" στα οποία θα καθορίζονται τα αντικείμενα που θα είναι επιλέξιμα για χρηματοδότηση. Οι ενδιαφερόμενες κοινοπραξίες πρέπει στη συνέχεια να υποβάλουν αίτηση χρηματοδότησης εντός προθεσμίας αρκετών μηνών.

Κατά την προετοιμασία μιας πρότασης παρέχεται τεχνική υποστήριξη από άτομα που εργάζονται στα Κράτη Μέλη (ή τις συνδεδεμένες χώρες) με την ιδιότητα των «Εθνικών Σημείων Επαφής» (τα πρόσωπα επαφής για την Ελλάδα που είναι υπεύθυνα για τον τομέα της ενέργειας απεικονίζονται [στον χάρτη](#)).

2.2 Επιχορηγήσεις του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (www.eeagrants.org)

Η Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και η Νορβηγία, δηλαδή οι χώρες του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ), παρέχουν χρηματοδότηση σε νομικά πρόσωπα και ορισμένες φορές σε ιδιώτες στην Ελλάδα.

Για την περίοδο 2017-2024 διατίθενται 117 εκατ. Ευρώ για την υλοποίηση έργων. Τα ποσά αυτά διανέμονται μέσω προσκλήσεων για υποβολή προτάσεων, κάθε μία από τις οποίες προσφέρει συνήθως 1 εκατ. Ευρώ συνολικά, οι οποίες είναι ανοικτές για τουλάχιστον 2 μήνες.

Όλα τα έργα θα πρέπει να υλοποιηθούν το αργότερο έως τις 30 Απριλίου 2024.

Τέσσερις τουλάχιστον από τους πέντε τομείς που υποστηρίζονται από τις Επιχορηγήσεις ΕΟΧ αφορούν τις περιφέρειες άνθρακα που βρίσκονται σε μεταβατικό στάδιο:

- 1) Καινοτομία, έρευνα, εκπαίδευση και ανταγωνιστικότητα
- 2) Κοινωνική ένταξη, απασχόληση των νέων και μείωση της φτώχειας
- 3) Περιβάλλον, ενέργεια, κλιματική αλλαγή και οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα

4) Πολιτισμός, κοινωνία των πολιτών, χρηστή διακυβέρνηση και θεμελιώδη δικαιώματα

5) Δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις.

Επιτρέπονται τα έργα με συμμετοχή πολλών εταιρών (πολύ-εταιρικά σχήματα). Ο επικεφαλής εταίρος (συντονιστής) θα πρέπει να προέχεται από την “δικαιούχο χώρα”, π.χ. την Ελλάδα. Στην κοινοπραξία (εταιρικό σχήμα) μπορούν να συμμετέχουν και άλλοι ελληνικοί φορείς, καθώς και εταίροι από τις χώρες του ΕΟΧ, ιδιαίτερα τη Νορβηγία.

Η διαχείριση των προγραμμάτων γίνεται με τη συμμετοχή του [Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης – Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων & ΕΣΠΑ](#). Διατίθενται επιχορηγήσεις για την προετοιμασία προτάσεων στις περιπτώσεις που η ιδέα περιλαμβάνει την εμπλοκή στο έργο ενός εταίρου από τον ΕΟΧ.

2.3 Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων

Ο προϋπολογισμός της ΕΕ χρησιμοποιείται ως εγγύηση για τη διασφάλιση δανείων και πολλών άλλων μορφών χρηματοπιστωτικού μέσων στο πλαίσιο του προγράμματος “*InvestEU*”. Η ΕΕ έχει θέσει τους κανόνες για το πρόγραμμα “InvestEU”, το οποίο διαχειρίζεται εκ μέρους της η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ). Το “InvestEU” είναι ο διάδοχος του “Σχεδίου Juncker”, επίσης γνωστό ως Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ) (2014-2020).

Μπορεί να χρηματοδοτηθεί μια μεγάλη ποικιλία επενδύσεων που στοχεύουν στην προστασία του κλίματος και την ανάπτυξη.

Μέρος της εγγύησης θα χρησιμοποιηθεί για την υποστήριξη δανείων στο πλαίσιο του μελλοντικού [Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης](#).

Το “InvestEU” θα παρέχει ένα ενιαίο σημείο εισόδου και το Συμβουλευτικό Κέντρο του “InvestEU” θα βοηθάει τους φορείς που προωθούν ένα έργο το οποίο βρίσκεται σε ‘οποιοδήποτε στάδιο του κύκλου ζωής του’.

Χρησιμοποιώντας ίδια κεφάλαια, η ΕΤΕπ θα “θεσπίσει ένα **Πακέτο Ενεργειακής Μετάβασης** για την παροχή επιπρόσθετης στήριξης στα Κράτη Μέλη ή τις περιφέρειες που αντιμετωπίζουν μία ακόμη πιο απαιτητική πορεία μετάβασης”. Η στήριξη θα επιτρέψει “ως εξαίρεση στον γενικό κανόνα της, [...] χρηματοδότηση έως και το 75% του επιλέξιμου κόστους όλων των ενεργειακών έργων”.

Περισσότερες πληροφορίες και για τους δύο παραπάνω μηχανισμούς θα είναι διαθέσιμες αργότερα το 2020, όταν θα έχει καθορισθεί ο προϋπολογισμός της ΕΕ για την περίοδο 2021-2027.

3. Μελλοντικές πηγές χρηματοδότησης

3.1 Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης – Νέο ταμείο για την ενεργειακή μετάβαση των λιγνιτικών περιοχών

Στις 14 Ιανουαρίου 2020 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε την δημιουργία ενός ειδικού Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης των 7,5 δισ. Ευρώ. Αυτό θα μπορούσε να αποδώσει στην Ελλάδα 294 εκατ. Ευρώ για την περίοδο 2021-2027. Οι περιφερειακές αρχές και η εθνική κυβέρνηση οφείλουν να ετοιμάσουν “χωρικά σχέδια δίκαιης μετάβασης”. Η εθνική κυβέρνηση πρέπει να συναινέσει στο να βάλει στην άκρη χρήματα του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ+) ή του Ταμείου Συνοχής, καθώς και εθνικά χρήματα για τη συγχρηματοδότηση του σχεδίου.

Το Ταμείο μπορεί να υποστηρίξει “επενδύσεις στην ανάπτυξη τεχνολογίας και υποδομών για οικονομικά αποδοτική καθαρή ενέργεια, στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, την ενεργειακή αποδοτικότητα και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας”, νεοσύστατες επιχειρήσεις, τις ΜΜΕ, την αποκατάσταση εδαφών, την επανεκπαίδευση του εργατικού δυναμικού και την τεχνική βοήθεια.

Η πρωτογενής νομοθεσία για τη σύσταση του ταμείου θα εγκριθεί εντός του 2020, ενώ το Ταμείο θα είναι λειτουργικό στα μέσα του 2021 (στην καλύτερη περίπτωση).

4. Περισσότερες πληροφορίες

Η ιστοσελίδα του Συμφώνου των Δημάρχων περιλαμβάνει ένα πρακτικό ηλεκτρονικό οδηγό με πολλές άλλες δυνατότητες χρηματοδότησης: www.covenantofmayors.eu/support/funding.html